

Een wonder in zwart-wit

M. Verschuren-Schmidt

Illustratie van schrijfster.

Het gaf ons een warm gevoel, toen vorig voorjaar op 19 april de eerste Boerenzwaluw weer zijn intrek nam onder de kap van ons overdekte terras, een domein, dat ze, sinds ons huis in 1971 gereedkwam, elke zomer volstrekt voor zich opeisen. Het duurde niet lang, of er was een partner gevonden en de verbouwing van een oud nest van vorig jaar was al gauw in volle gang. Toen het klaar was en het wijfje er zich terugtrok, zagen we het mannetje overdag maar weinig. Hij genoot van deze korte periode van vrijheid, kwam af en toe zijn liedje kwetteren en koesterde zich op het pannendak van de burens in de zon.

We schonken slechts terzijde aandacht aan deze ons zo overbekende taferelen, tot op 5 mei 's morgens vroeg een verkleumde Boerenzwaluw bij ons werd gebracht die 100 meter verder in een tuin op de grond was gevonden. Daar we merkten, dat hij in het donker wilde zitten, zetten we hem in de haard op een pook en lieten we hem met rust, niet anders verwachtend dan dat hij elk ogenblik dood zou zijn. Toen we die middag na een paar uur afwezigheid thuiskwamen, vonden we hem een paar meter verder, onder een bureau. Hij sliep die nacht op z'n pook vol overgave, z'n kopje in de veren. Voor ons was het intussen geen vraag meer, wie dit kon zijn: het vrouwtje zat die avond alleen op haar nest; de plaats op de lat in haar buurt was leeg...

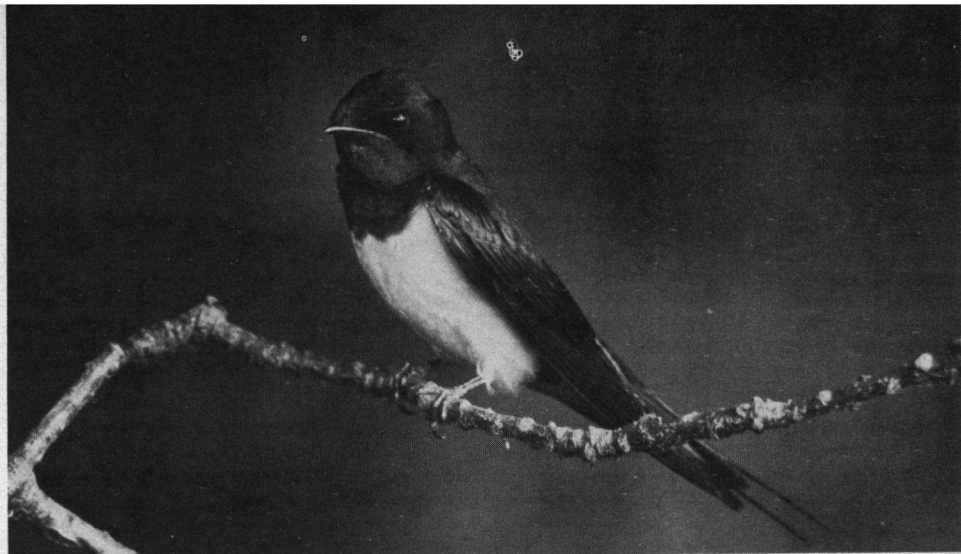
De volgende ochtend bleek onze gast zich onder de gordijnen door gewurmd te hebben en het raamkozijn werd nu overdag zijn vaste plaats. Hij zat daar maar stilletjes voor zich uit te kijken, reageerde niet op het voorbijvliegen van de andere vogels en tot onze verbazing evenmin op het gekwetter van de zwaluwen die zijn territorium binnendrongen. Hij had een opvallend scheve schouder, had geen enkele neiging tot vliegen en toonde ten opzichte van ons absoluut geen angst. Als we hem al zouden kunnen helpen, dan was in de eerste plaats de kwestie voedsel urgent. Mijn man kwam op het idee hem een van de meelwormen die we toevallig in huis hadden, voor te houden. Hij had succes, gulzig ging het vogeltje in op dit aanbod. Gelukkig had mijn zoon vrij, zodat de meelwormenleverantie gedurende de hele dag gewaarborgd was. Uit erkentelijkheid liet het vogeltje zich naar believen op zijn schouder vervoeren, tot bij het tandenpoetsen toe. De volgende dag hoorden we rond het middaguur zijn eerste 'piep' bij het zien van een voorbijvliegende vogel en de dagen daarna werd hij beweeglijker en spraakzamer. Hij

maakte vorderingen, want zijn reacties betroffen op den duur alleen voorbijvliegende zwaluwen, waarbij hij ze tot op grote hoogte herkende. Andere vogels lieten hem koud. Op vrijdag, de vijfde dag van zijn verblijf bij ons liet hij z'n eerste waarschuwingskreet horen. Intussen was er nog geen enkele neiging tot vliegen. Omdat we toch wat moed geput hadden uit zijn vorderingen, wilden we hem, naast de meelwormen, die hij intussen zelf uit het bakje had leren vissen, de smaak van vliegen niet doen vergeten. Daartoe vervoerde ik hem op mijn vinger langs de ruit, waarbij hij feilloos alle vliegen van het glas pikte.

We wilden wel eens weten, of onze veronderstelling dat het hier ons 'eigen' mannetje betrof, juist was en zetten hem

Boerenzwaluw in huis op de knie van mijn zoon.

Het duurde niet lang of de Boerenzwaluw had een partner gevonden.

Foto: Frits van Daalen.

twee dagen later op de balustrade van het overdekte terras, zodat het wijfje hem móést zien bij het in- en uitvliegen. Hoe zouden hun reacties zijn? Vol spanning zette ik me in een hoekje en wachtte af. Daar kwam ze aan. Ze vloog rechtstreeks naar het nest, om vervolgens terug te keren en zich op een halve meter afstand van onze vogel op de balustrade neer te zetten. Ze begon zich dadelijk demonstratief op te poetsen. Intussen werd aan beide kanten een volstrekt stilzwijgen bewaard. Plotseling vloog ze op en sprong tot mijn ontzetting boven op de andere vogel, waarbij ze hem een stevige haauw met haar snavel gaf. Hij verloor zijn evenwicht en dwarrelde via de clematis op het tuinpad, waar hij hulpeloos met uitgestrekte vleugels bleef zitten. Hij toonde zich angstig, toen ik hem geschrokken opnam om hem terug te zetten op zijn plaatsje voor het raam. Wat betekende deze uitval? Was het een afwijzing en verstoten van een soortgenoot die in contact was geweest met mensen?

Vanaf dat moment was het uit met zijn onvoorwaardelijke tamheid jegens ons; hij accepteerde hulp, maar wees ons verder af. Het duurde een hele dag, vóór we hem weer hoorden en van nu af beperkte hij zich tot het voorbijvliegende wijfje. Intussen had hij ons heel wat geleerd. Het was ons opgevallen, dat hij zo gretig had gedronken van een plasje regenwater op de balustrade, terwijl hij voordien zijn bakje leidingwater nauwelijks had aangeroerd. Voortaan haalden we water voor hem uit de regenton en zagen we hem ook binnen vaker drinken. Als het tegen zijn raam regende, kreeg hij aandoenlijke schoonmaakneigingen. Ik sprenkelde

dan maar wat water over hem heen, hetgeen hij zich enthousiast liet welgevallen, plukkend aan zijn veren en schuddend met zijn hele lijfje. Als de avond viel, bleek er één bepaald moment te zijn, waarop hij zich gedecideerd achter het gordijn terugtrok, een sein voor ons om hem op de vinger te laten stappen en hem naar zijn plaatsje in de haard te brengen. Dit, omdat het er donkerder was en om te voorkomen, dat zijn prachtige staartveren al te zeer verkreukeld zouden raken in de gordijnplooiën. Bovendien hielden we met deze oplossing het uitwerpselenprobleem voor de nacht in elk geval binnen de perken. Zijn beslistheid in het bepalen van het juiste moment om te gaan slapen, was fascinerend. Hij twijfelde nooit, ging niet geleidelijk op het gordijn af, maar rende er met een vaartje heen. Hoogstens kwam zijn staart ongemakkelijk terecht, wat voor hem aanleiding was, onmiddellijk terug te schieten en het nogmaals te proberen. Zijn beslissing werd niet ingegeven door de tijd; was hij gevoelig voor een voor mensengogen onmeetbare lichtintensiteit? Het bleef voor ons een van de vele vragen.

Ondanks onze boeiende ervaringen van alledag begonnen we wel een beetje de moed te verliezen. Onze pogingen om hem tot vliegen aan te zetten, hadden slechts een maximale vluchtafstand van ruim 1 meter tot resultaat. Zijn schouder was nog even scheef. Zo verliepen er vier dagen na de echtelijke botsing, toen er iets opmerkelijks gebeurde. De terrasdeuren stonden open en daar kwam, via een schemerlamp en een stoelleuning, het wijfje de kamer in. Ik hield me doodstil. Ze zette zich naast haar mannetje, begon zich tot mijn schrik weer op te poetsen, viste waardig een meelworm uit

het bakje en ja, daar had je het: ze vloog weer boven op hem. Maar ditmaal verliep zijn reactie anders. Hij nam onmiddellijk de houding aan van een jonge vogel: met tril-lende vleugels en wijdopen, schreeuwend bekje kwam hij op haar af. Na enige tijd vloog ze weer door de deuren naar buiten en bleef de hele middag haar tijd verdelen tussen broeden, voedselzoeken en zieken-bezoek. Terwijl ik die avond aan het koken was, gilte mijn zoontje: 'Hij vliegt met zijn vrouwtje naar buiten!' Wij in paniek er achteraan; hij kon immers nauwelijks vliegen en zou een gemakkelijke prooi voor een kat zijn. Daar zaten ze, op de waslijn van de achterburen. Onze patiënt had zeker 30 meter gevlogen! Met een kreet waarschuwde zijn wijfje hem voor de naderende handen van mijn zoon en daar vertrokken ze weer, landend op het onbereikbare garagedak van de bureu, ongeveer 4 meter van onze terras-deuren. Daar bleef hij zitten, terwijl ik hem over de potten en pannen heen strak in de gaten hield. Even later was hij verdwenen. Hij bleek op een hekrand naast de garage te zitten, 10 cm boven de grond en stapte rustig op mijn vinger, zodat we hem mee naar binnen konden nemen.

Ook de volgende dagen kwam het vrouwtje binnen, zich nu zelfs niets meer aantrek-kend van mijn bewegende aanwezigheid in de ka-mer. Van tijd tot tijd herhaalde ze haar aan-val, steeds met het zelfde resultaat. Twee dagen na de eerste poging volgde onze vogel haar weer naar buiten. We lieten ze begaan. Zijn wijfje zou hem immers weer terugbrengen . . . Die avond zat ze alleen op haar nest. Wij maakten nog een vergeefse tocht door de buurt en sloten mismoedig ramen en deuren. Zouden onze 13 dagen van zorg helemaal voor niets geweest zijn?

Na een nacht vol angstwekkende visioenen was de volgende ochtend er een van triomf: er was geen vergissing mogelijk, we herken-den het vogeltje met z'n scheve schouder op het garagedak. We herkenden hem aan zijn vlucht, die opmerkelijk minder behendig was dan die van zijn soortgenoten. Hij was banger voor ons dan een onder ons dak broedende zwaluw ooit geweest was en zou dat de hele zomer blijven. Mijn hulpvaardig op de balustrade vastgeplakte bakje meel-wormen werd genegeerd. Hij had ons niet meer nodig. Hij was weer een gezonde, vrije vogel.

Drie dagen later vonden we onder het nest de eerste, pietepouterige eierschalen.

- Mevrouw M. Verschuren-Schmidt, Burgemeester van Oerslaan 8, Oosterhout (N.B.).